

Komunikat FOR 17/2020:

Rachunek od państwa za 2020 rok

W 2020 roku wydatki publiczne w przeliczeniu na przeciętnego obywatela wyniosły prawie 30 tys. zł. Już po raz dziesiąty Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR) publikuje „Rachunek od państwa”, czyli zestawienie wydatków publicznych za poprzedni rok w przeliczeniu na mieszkańca Polski niezależnie od wieku. Jak co roku, w FOR prowadzimy akcję informacyjną w okresie składania deklaracji podatkowych, aby w przystępny sposób zobrazować podatnikom, za co płacą.

Za co najwięcej zapłacili podatnicy w 2020 roku?

Wbrew pozorom największym obciążeniem dla finansów publicznych nie były **wydatki na powstrzymanie i walkę ze skutkami pandemii COVID-19 (w tym rekompensaty za lockdown)**, które wyniosły w przeliczeniu na jednego mieszkańca Polski 2722 zł. Podajemy je osobno na końcu rachunku na podstawie kwoty raportowanej przez rząd do Komisji Europejskiej i wyłączyliśmy je (w miarę możliwości, gdyż w chwili przygotowywania „Rachunku” ostateczne dane nie są jeszcze dostępne) z pozostałych kategorii wydatków (w szczególności z obszaru ubezpieczeń społecznych i zdrowia). Całkowite wydatki państwa bez wydatków związanych z COVID-19 wyniosły w ubiegłym roku 27 032 zł. Składają się na nie wydatki na:

• Emerytury i renty (w tym 308 zł na „trzynastki”)	7830 zł
• Służba zdrowia	3024 zł
• Edukacja i nauka	2991 zł
• Pomoc społeczna (w tym 1062 zł na „500+”)	2624 zł
• Infrastruktura	1944 zł
• Wojsko, bezpieczeństwo wewnętrzne i sprawiedliwość	2048 zł
• Administracja	1334 zł
• Odsetki od długu publicznego	841 zł

Największą kategorią wydatków publicznych były, jak co roku, **emerytury i renty**. Przeciętny mieszkaniec Polski wydał na nie 7521 zł, a jeśli doliczyć do nich trzynaste emerytury – 7830 zł. To o wiele więcej niż na liczone łącznie dwie kolejne kategorie wydatków – **ochronę zdrowia** (3024 zł) oraz **edukację i naukę** (2991 zł). W FOR od lat proponujemy ograniczenie wydatków emerytalnych przez podniesienie wieku emerytalnego, zlikwidowanie przywileju wcześniejszych emerytur (a jeśli w przypadku niektórych zawodów, np. u górników, niższy wiek emerytalny znajduje jakieś uzasadnienie, powinno być to odzwierciedlone w płaconych składkach), włączenie rolników, żołnierzy, policjantów, sędziów i prokuratorów do powszechnego systemu emerytalnego, a także zaniechanie kolejnych przywilejów jak

„trzynaste” i „czternaste” emerytury. Należy też zauważyć, że tak chętnie postulowane przez wielu polityków ograniczenie wydatków na **administrację** (1334 zł) nie może wystarczyć do sfinansowania znaczącego wzrostu wydatków na inne kategorie. Same „flagowe” programy rządu – „500+” i „trzynastki” – kosztowały 1371 zł.

Podkreślenia wymaga to, że wydatki mieszczące się w ramach modelu państwa „nocnego stróża”, czyli na **wojsko, policję, sądy i administrację**, wyniosły w przeliczeniu na przeciętnego mieszkańca Polski jedyne 3382 zł. Polsce jest do takiego modelu bardzo daleko (wydatki państwa były prawie dziewięć razy wyższe) i z każdym rokiem coraz bardziej się od niego oddala.

Metodologia

Wydatki państwa to nie tylko wydatki budżetu państwa, lecz także samorządów, NFZ, FUS zarządzanego przez ZUS, KRUS i wielu innych podmiotów. Choć zdecydowana większość wydatków publicznych przypada na kilka instytucji, to należy pamiętać, że cały sektor finansów publicznych obejmuje ponad 61 tys. różnych jednostek. Należą do niego liczne szkoły, uczelnie, szpitale, a także podmioty takie jak np. zarządy cmentarzy komunalnych, parki miejskie czy studia filmowe „TOR”, „ZEBRA”, „KADR”. Ze względu na niemożność pozyskania danych dla wszystkich 61 tys. podmiotów oraz skorygowania przepływów między nimi Rachunek od państwa zawiera pozycję bilansującą „Inne”.

Należy zaznaczyć, że w 2020 roku rząd „wyprowadził” istotną część wydatków poza instytucje objęte ustawą o finansach publicznych, a w związku z tym podlegające kontroli społeczeństwa oraz parlamentu i Najwyższej Izby Kontroli w ramach procesu budżetowego. Mowa tu o wydatkach Polskiego Funduszu Rozwoju oraz finansowaniu Funduszu przeciwdziałania COVID-19 przy Banku Gospodarstwa Krajowego. W naszym „Rachunku” wydatki te uwzględniliśmy.

„Rachunek od państwa” przedstawia wydatki państwa w przeliczeniu na mieszkańca Polski. Choć jest to bardzo uproszczony obraz, zdecydowaliśmy się na niego celowo. Wielkość płaconych przez konkretną osobę podatków i składek zależy od tego, ile ona zarabia i co kupuje. Na przygotowanym przez FOR portalu SprawdzPodatki.pl każdy może sprawdzić, ile od danego wynagrodzenia trzeba oddać państwu w podatkach i składkach. Wskazując dodatkowo robione przez siebie zakupy, każdy może otrzymać swój własny, zindywidualizowany rachunek od państwa.

Większość wykorzystywanych danych jest szacunkowa. „Rachunek od państwa” powstaje w okresie składania deklaracji podatkowych, kiedy większość instytucji wchodzących w skład sektora finansów publicznych nie opublikowała jeszcze ostatecznych sprawozdań finansowych – w szczególności nie jest jeszcze dostępne sprawozdanie z wykonania budżetu państwa. Dlatego dane opierają się częściowo o planowane wydatki, które nie zawsze są w pełni realizowane – szczególnie w tak nietypowym okresie jak rok pandemii COVID-19.

W 2020 roku „Rachunek od państwa” wyniósł w przeliczeniu na mieszkańca Polski 29 754 zł i był o 4550 zł wyższy niż rok wcześniej. Wydatki na powstrzymanie i walkę ze skutkami pandemii COVID-19, w tym rekompensaty za *lockdown*, wyniosły 2722 zł, co oznacza, że za aż 40% wspomnianego przyrostu odpowiadają wydatki niezwiązane z pandemią. W 2020 roku łączne wydatki publiczne w przeliczeniu na mieszkańca były o 5325 zł wyższe od dochodów. Dług publiczny wzrósł do 34 057 zł na osobę (czyli o 6521 zł), przy czym ponad 1/6 zadłużenia, tj. ok. 5920 zł na mieszkańca to dług poza konstytucyjną definicją i poza kontrolą parlamentu.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyłożonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Rafał Trzeciakowski

EkonomistaFOR

e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Twitter: [@ratrzeci](https://twitter.com/ratrzeci)

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl

[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR • [@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR) • [in](https://www.linkedin.com/company/forum-obywatelskiego-rozwoju)/forum-obywatelskiego-rozwoju